

Boendeplan för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL 2025 – 2035

Region Västerort som omfattar följande stadsdelsförvaltningar: Bromma stadsdelsförvaltning, Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning och Järva stadsdelsförvaltning.

Syfte och mål med boendeplanen

Med hjälp av en stadsövergripande boendeplan kan Stockholms stad öka möjligheterna att bättre planera och tillgodose alla brukares behov och önskemål vad gäller bostäder med särskild service inom valfrihetssystemet. Möjligheten att skapa variation i utbudet av bostäder, planera för utbyggnad av särskilda profilbostäder och till säkra den geografiska placeringen av bostäder över hela staden ökar.

Målet med den stadsövergripande boendeplanen är att tillgodose behoven av bostäder med särskild service samt att minska antal icke verkställda beslut och antal placeringar utanför valfrihetssystemet avseende dessa bostäder.

Stockholms stads stadsdelsnämnder är indelade i fyra regioner där varje region tar fram en gemensam boendeplan. Regionernas boendeplaner överlämnas till socialförvaltningen och sammanställs sedan till en kommunövergripande boendeplan för staden.

Befintliga boenden

I region Västerort finns sammanlagt 463 lägenheter enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL). Det är 16 fler lägenheter än föregående år. Det har inom regionen öppnats tre nya gruppbostad (LSS) (en per stadsdel). Fem satellitlägenheter (servicebostad LSS) som varit kopplade till gruppbostad eller servicebostad har avvecklats i Järva under året.

Tabell 1. Antal befintliga lägenheter 2024 per kategori och stadsdel

Kategori	Bromma	Hässelby- Vällingby	Järva	Totalt
Gruppboende LSS ytkrävande	0	10	0	10
Gruppboende LSS friliggande	23	42	12	77
Gruppboende LSS normal tillgänglighetsanpassning	55	16	95	166
Serviceboende LSS eller SoL	20	27	47	94
Gruppboende SoL	26	33	36	95
Stödboende SoL	2	8	11	21
Totalt antal lägenheter	126	136	201	463

Bromma

I Bromma finns sammantaget 126 lägenheter i bostad med särskild service enligt LSS och SoL samt stödboende enligt SoL. Dessa är fördelade på 14 gruppboendestäder enligt LSS med totalt 78 lägenheter, två serviceboendestäder med totalt 20 lägenheter, en gruppboende enligt SoL med 26 lägenheter samt ett stödboende med två lägenheter. Samtliga LSS-boenden har inriktning mot personkrets 1 varav en gruppboende är profilerad mot teckenspråk. SoL-boendestäderna har inriktning mot målgruppen personer med psykisk funktionsnedsättning.

Hässelby-Vällingby

I Hässelby-Vällingby finns sammantaget 136 lägenheter i bostad med särskild service enligt LSS och SoL samt stödboende enligt SoL. Dessa är fördelade på tolv gruppboendestäder enligt LSS med totalt 68 lägenheter, tre serviceboendestäder med 27 lägenheter, två gruppboendestäder enligt SoL med 33 lägenheter samt ett stödboende med åtta lägenheter. Samtliga LSS-boenden har inriktning mot personkrets 1 varav en gruppboende är profilerad mot äldre med funktionsnedsättning. SoL-boendestäderna har inriktning mot målgruppen personer med psykisk funktionsnedsättning.

Järva

I Järva finns sammantaget 201 lägenheter i bostad med särskild service enligt LSS och SoL samt stödboende enligt SoL. Dessa är fördelade på 19 gruppboendestäder enligt LSS med totalt 107 lägenheter, sex serviceboendestäder (eller verksamhet som inkluderar en eller flera serviceboendestäder) med 47 lägenheter samt två gruppboendestäder enligt SoL med 36 lägenheter och ett stödboende enligt SoL med elva lägenheter. Samtliga LSS-boenden har inriktning mot personkrets 1. SoL-boendestäderna har inriktning mot målgruppen personer med psykisk funktionsnedsättning.

Tomma lägenheter

Tabell 2. Antal tomma lägenheter per stadsdel

Stadsdel	Antal tomma lägenheter
Bromma	1
Hässelby-Vällingby	2
Järva	5
Totalt antal tomma lägenheter	8

Orsaker till att lägenheter ibland står tomma i mer än tre månader är att det kan ta tid att tillsätta en ledig plats som uppstår i en befintlig bostad. Om den första brukaren som erbjuds platsen dröjer med att svara på erbjudandet och sedan tackar nej, dröjer det tills nästa brukare får erbjudande och svarar på detta. Orsakerna till att brukare tackar nej till erbjudanden varierar men kan till exempel handla om gruppboendets eller serviceboendets geografiska läge.

Inom regionen är antalet tomma lägenheter under 2024 åtta stycken vilket är en mindre lägenhet än föregående år. I Bromma har en lägenhet stått tom mer än tre månader på grund av renoveringsbehov och i kombination med att en brukare tackade nej. I Hässelby-Vällingby har två lägenheter stått tomma på grund av stora renoveringsbehov som innebär att lägenheterna inte kunnat förmedlas på sex respektive nio månader. I Järva har fem satellitlägenheter som var kopplade till tre olika gruppboendestäder/serviceboendestäder stått tomma i mer än tre månader på grund av svårigheter att förmedla dem. Den som stod tom under längst period var ett år. Satellitlägenheterna har nu avvecklats.

Inom Hässelby-Vällingby och Bromma har nya gruppboendestäder öppnats på hösten, dessa har haft tomma lägenheter men som inte hunnit passera tre månader vid mät datumet 31 december och räknas därför inte med. Orsaken till att dessa nya lägenheter inte kunnat tillsättas är då staden inte fastställt hyrorna i tid till öppnandet, vilket gjort att brukare inte kunnat ta ställning till erbjudandet.

Individuella avtal

Vuxna

Idag bor totalt 174 vuxna personer med funktionsnedsättning i boenden där förvaltningarna inom regionen tecknat individuella avtal. Det är nio fler än boendeplanen som upprättades 2024.

Av dessa 174 placeringar bedömer region västerort att majoriteten av personerna (109) skulle kunna flytta till en bostad inom stadens valfrihetssystem om det fanns en lämplig bostad som motsvarade den enskildes behov. 65 av personerna bedöms dock ha så särskilda behov att deras behov inte kan tillgodoses inom stadens valfrihetssystem. Det kan exempelvis handla om behov av att bo i en lugnare och/eller lantlig miljö eller att personalen på boendet behöver ha en särskild kompetens som inte finns inom LOV. Det skiljer sig mellan stadsdelarna gällande bedömning av antalet som kan flytta till ett boende inom LOV.

Tabell 3. Antal placeringar av vuxna med individuella avtal

Stadsdel	Antal avtal	Antal som inte kan flytta till ett boende inom LOV
Bromma	39	0
Hässelby-Vällingby	63	5
Järva	72	60
Totalt antal	174	65

Barn

Idag bor totalt 15 barn med funktionsnedsättning i boenden där förvaltningarna inom regionen tecknat individuella avtal. Föregående år var det 25 barn.

Av dessa 15 placeringar bedömer region västerort att tolv skulle kunna flytta till en bostad inom stadens valfrihetssystem om det fanns en lämplig bostad som motsvarar den enskildes behov. Tre av de placerade barnen bedöms ha sådana behov som inte kan tillgodoses inom LOV, exempelvis på grund av behov av särskilt stöd, miljöfaktorer eller skolgång utanför Stockholm.

Det finns få barnboenden inom LOV i staden och de boenden som finns är inriktade mot väldigt omfattande funktionsnedsättningar. För barn med högfungerande autism i kombination med annan psykisk problematik och/eller beteendestörningar saknas möjligheter att placera inom LOV. Kötiden är ofta lång.

Tabell 4. Antal placeringar av barn med individuella avtal

Stadsdel	Antal avtal	Antal som inte kan flytta till ett boende inom LOV
Bromma	6	0
Hässelby-Vällingby	4	1
Järva	5	2
Totalt antal	15	3

Uppskattat behov av boenden år 2035

Stadsdelsförvaltningarnas beställarenheter har uppskattat hur många individer som kan komma att ha behov av bostad med särskild service (för vuxna) och stödboende inom en tioårsperiod. Bedömningen av kommande behov är gjord utifrån de personer som respektive stadsdelsförvaltning har kännedom om i dagsläget. I huvudsak handlar det om:

- Personer som har ett ej verkställt beslut om bostad och står i kö till bostad
- Personer som bor i annan boendeform men som skulle behöva placeras inom LOV eller annan form av verksamhet
- Andra barn och vuxna som man tror kan komma att ansöka och beviljas bostad med särskild service eller stödboende inom tio år.

Tabell 5. Bedömda kommande behov per boendekategori och stadsdel

Kategori	Bromma	Hässelby- Vällingby	Järva	Totalt
Gruppboende LSS Ytkrävande	12	0	4	16
Gruppboende LSS friliggande	3	0	7	10
Gruppboende LSS normal till- gänglighetsanpassning	30	40	50	120
Serviceboende LSS	25	20	20	65
Serviceboende SoL	0	0	10	10
Gruppboende SoL	22	5	15	42
Stödboende SoL	12	5	7	24
Totalt per stadsdel	104	70	113	287

Det är svårt att göra en bedömning av kommande behov utifrån ett tioårsperspektiv och uppgifterna ska därför tolkas med försiktighet. Ett exempel på omständighet som försvårar bedömningen är att många unga med funktionsnedsättning bor kvar i föräldrahemmet efter att de fyllt 18 år och ges andra insatser såsom personlig assistans och korttidsboende. Det skapar en osäkerhetsfaktor i bedömningen av kommande behov hos de barn som nämnden har kännedom om. Förvaltningarnas uppskattningar utgår heller inte från hur många som väntas flytta ut under tio års perioden.

Utifrån region västerorts samlade behovsuppskattning bedöms gruppboendestad LSS med normal tillgänglighetsanpassning vara den boendekategori som det finns störst behov av. Sammantaget bedöms behovet till ytterligare 120 lägenheter i boendeformen fram till 2035.

Regionen bedömer även att det finns ett stort kommande behov av servicebostäder LSS, uppskattningen av behovet uppgår till ytterligare 65 lägenheter fram till 2035.

För gruppboendestad SoL är uppskattningen att behovet uppgår till ytterligare 42 lägenheter. Detta avser uppskattning både för gruppboendestäder för socialpsykiatrins målgrupp (25 st), men också vård- och omsorgsboenden för personer under 65 år inom verksamhetsområde funktionsnedsättning (17 st). Det är svårt att uppskatta kommande behov och behovet av gruppboendestäder SoL (socialpsykiatri) kan vara större då en del placeras i stödboende fast behov av gruppboendestad kan finnas.

Två stadsdelar ser inget kommande behov av servicebostad enligt SoL, medan Järva uppskattar behovet till tio lägenheter. Det finns i dagsläget inga servicebostäder enligt SoL i staden. Järva ser behov av att personer med psykiska funktionsnedsättningar av mindre omfattande karaktär ska kunna få stöd dygnet runt, vilket stödboende inte erbjuder.

Region västerort bedömer sammantaget det kommande behovet av stödboende till ytterligare 24 lägenheter. Stödboende är en färdighetstränande boendeform och som kan ses som en mellanform mellan ett helt självständigt boende och bostad med särskild service.

Det kan även finnas ett dolt behov gällande personer som beviljas och bor i SHIS-bostäder, som kan ha behov av annan boendeform framöver.

Behov av bostäder med särskild inriktning

För att kunna säkerställa verkställighet på bostad med särskild service inom LOV bedömer region västerort att det finns behov av följande boenden med särskilda inriktningar i likhet med tidigare års boendeplaner:

Behov av boenden med demensinriktning för personer under 65 år

Region västerort ser ett behov av fler platser inom bostad med särskild service (LSS) för personer under 65 år med demenssjukdom som bedöms tillhöra personkrets 2. Yngre personer med demens be-

viljas ofta vård- och omsorgsboende enligt SoL istället för bostad enligt LSS, och även den insatsen är svår att verkställa då utbudet för personer under 65 år med demenssjukdom är mycket begränsad även inom SoL-boenden.

Behov av teckenspråkiga gruppboendestäder

Utbudet av gruppboendestäder LSS med teckenspråkig kompetens är mycket begränsat och väntetiderna på en ledig plats blir därför mycket långa. Dessa verksamheter kräver särskilda anpassningar kring lokalernas utformning och teknisk utrustning som främjar kommunikation.

Behov av boenden för personer med komplex problematik

Det är svårt att hitta lämpliga alternativ för personer som har en komplex problematik utifrån en samtidig psykiatrisk och intellektuell funktionsnedsättning med eller utan pågående missbruk och utåtagerande beteende.

Behov av bostad med särskild service SoL för unga vuxna

I gruppboendestäd SoL bor främst personer med psykiska funktionsnedsättningar som är över 50 år. Placeringar av unga vuxna tillsammans med den äldre målgruppen är inte alltid lämpliga utifrån att behoven kan skilja sig åt väsentligt.

Befolkningsökning i region västerort

Enligt stadens befolkningsprognos 2024-2045 beräknas befolkningen i region västerort öka med 10,8 % fram till 2035.

Swecos prognos 2024 Bostad med särskild service samt stödboende inom socialpsykiatri

Sweco har under hösten år 2024 anlåtats för att bidra till en analys kopplad till insatsen bostad med särskild service (BmSS) enligt SoL och LSS samt stödboende enligt SoL inom socialpsykiatri. I uppdraget ingår att ta fram en uppskattning av behovet idag samt att ta fram en prognos över det kommande behovet för perioden 2025–2034. Prognosen är uppdelad på verksamhetsområdena funktionsnedsättning respektive socialpsykiatri samt stödboende inom socialpsykiatri. Då Swecos analyser visar att besluten om boende inte alltid verkställs tas två olika prognoser fram, en som visar antalet personer som väntas få beslut om insats och en som visar antalet personer som väntas få sin insats verkställd. År 2023 utökades uppdraget till att även omfatta boenden för barn och unga enligt LSS samt stödboende enligt SoL.

Prognosen omfattar personer med behov av bostad med särskild service inom verksamhetsområdena Socialpsykiatri (PS) och Funktionsnedsättning (FH) samt stödboende.

Prognos över behovet av BmSS funktionsnedsättning (vuxna)

Den största gruppen återfinns inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning. Samtliga fyra planeringsregioner (Västerort, Innerstaden, Västra söderort och Östra söderort) har en likartad utveckling med ett ökat behov under hela prognosperioden. Detta gäller oavsett prognos om antalet som väntas få beslut om BmSS eller prognosen om antalet som väntas få sin insats verkställd. Tillväxttakten i region västerort prognostiseras vara sju per år.

Behovet av boenden, inklusive de beslut som ej verkställts, antas växa med omkring 20 procent för samtliga områden fram till år 2034. För västerort är prognosen av behovet en ökning från 519 personer år 2024 till cirka 614 personer år 2034 vilket motsvarar ett behov av 95 ytterligare lägenheter i BmSS. Störst skillnad mellan de som får beslut om boende och de vars beslut blir verkställt finns i Västerort, med 46 ej verkställda beslut år 2034.

Prognos över behovet av BmSS funktionsnedsättning (barn)

Antalet barn i bostad med särskild service i staden har varit relativt konstant omkring ett 80-tal varje år för att sedan minska till drygt 60 personer i september 2024. Prognosen är att antalet beslut kommer öka successivt och återgå till att omfatta ungefär 80 beslut under de sista åren av prognosperioden. År 2034 väntas det totala behovet av barnboenden vara 78.

I prognosen antas små förändringar vad gäller antalet i behov av bostad med särskild service i Innerstaden, och Östra söderort. Antalet beräknas vara 1-2 fler personer år 2034 jämfört med idag. Inom region Västerort och Västra söderort prognostiseras behov av ett ökat antal boenden. Det är även i dessa planeringsområden där det förekommit stora variationer i antalet boende de senaste åren. För Västerort beror den senaste minskningen på en högre andel utskrivna 2024 än vad som förväntades i föregående års prognos. I prognosen antas ett lägre utflöde vilket leder till ett ökat antal boende.

Prognos över behovet av BmSS socialpsykiatri

År 2034 antas antalet verkställda insatser i staden uppgå till 164 vilket är ett fåtal lägre än antalet i september 2024 (166). I prognosen inkluderas personer mellan 18-64 år. När ansvaret för de som beviljats insats enligt SoL övergår till äldreomsorgen när personen fyller 65 år, bor den boende generellt sett kvar i sin

bostad även efter 65 års ålder. Det är av vikt att även ta hänsyn till denna grupp, vid planeringen av bostäder.

I Västerort har antalet personer med verkställda insatser minskat varje år sedan 2014 för att sedan 2022 ligga på något högre nivåer. Under prognosperioden förväntas antalet personer med verkställda BmSS-beslut fortsätta minska för att i slutet av prognosperioden uppgå till strax över 40 boende. Att antalet antas minska beror till stor del på att de boende består av personer i 60-års åldern som åldras ut ur målgruppen för socialpsykiatri. Om hänsyn även tas till de beslut som ej har verkställts tillsammans med anmälda på intresse- och HVB-beslut var det totala antalet personer i behov av BmSS inom socialpsykiatri 96 i september 2024 och år 2034 väntas motsvarande vara 82 personer.

Prognos över behovet av stödboende socialpsykiatri

I prognosen antas att antalet boende ökar marginellt från 304 år 2024 till 313 år 2034 i staden. Om personer som är registrerade på intresseanmälningslistan inkluderas i prognosen beräknas det totala behovet av stödboende inom verksamhetsområdet socialpsykiatri uppgå till totalt 362 personer i september 2024 och 366 personer år 2034.

I Västerort har antalet boende ökat något sedan 2018 från 69 personer till 74 personer i september 2024. Det speglas också i årets prognos då en svag ökning till 77 personer prognostiseras till 2034. Prognosen för antal beslut (inklusive ej verkställda beslut) förväntas däremot att minska från 98 personer år 2024 till 91 personer 2034. Om antalet som förväntas stå på intresseanmälningslistan inkluderas förväntas antalet minska från 101 personer år 2024 till 94 personer år 2034. Orsaken till prognoserna ligger delvis i åldersstrukturen samt att inflödet förväntas lägre under de första åren av prognosperioden.

Slutsatser summering

Då pågående projekt ej längre lyfts i regionernas boendeplan kan en bedömning ej göras gällande differensen mellan prognostiserade behov och pågående projekt. Denna bedömning överläts till socialförvaltningen som är ansvariga för de pågående projekten och den stadsövergripande boendeplanen.

Stadsdelsförvaltningarnas uppskattning av behovet av lägenheter i de olika boendeformerna är nästan tre gånger så hög jämfört med Swecos prognos. Se tabell nedan.

Tabell 8 Prognos för behov av olika boendeformer gällande ökning eller minskning under prognosperioden

Kategori	Swecos prognos	Stadsdelsförvaltningarnas uppskattning
BmSS funktionsnedsättning (vuxna)	+95	+228
BmSS funktionsnedsättning (barn)	+6	Uppskattning görs ej
Prognos över behovet av BmSS socialpsykiatri	-14	+35
Stödboende socialpsykiatri	-7	+24
Totalt	+80	+287

Swecos prognos inkluderar flera parametrar vilket resulterar i mer tillförlitliga prognoser än stadsdelsförvaltningarnas uppskattning utifrån aktuella personer. Stadsdelsförvaltningarna upplever svårigheter att uppskatta kommande behov utifrån kända personer då det är den enskildes vilja och önskemål om vilka insatser denne söker som styr det kommande behovet. En del väljer att bo i egen lägenhet med insatser i hemmet, så som personlig assistans och korttidsboende, även om de skulle ha rätt till bostad vid en ansökan. Stadsdelsförvaltningen har inte heller kunskaper om utflödet så denna parameter är inte med vid stadsdelsförvaltningarnas uppskattning. I uppskattning/prognos av det ökade behovet fram till 2034 inkluderas inte personer som idag bor på boende utanför LOV.

Region västerort bedömer att det bör vara Swecos prognos som styr planeringen av nya boenden för att utbudet och behoven ska stämma överens. Stadsdelsförvaltningarnas uppskattning bör endast användas för att få en bild av andelsfördelningen mellan de olika boendeformerna, då Sweco inte kan prognostisera behov av exempelvis ytkrävande, friliggande eller normal tillgänglighetsanpassning vad gäller gruppboende enligt LSS. Dock kan en mer tillförlitlig andelsfördelning tas fram genom att se över hur det ser ut idag kring andelen som bor i respektive boendekategori.